

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ

ROK LIII

WARSZAWA 2005

NR 2

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Klonder — *redaktor*, Elżbieta Mazur — *zastępca redaktora*,
Maria Bogucka, Andrzej Janeczek, Leszek Kajzer, Elżbieta Kowalczyk,
Jerzy Kowalczyk, Jerzy Kruppé, Maria Nietyksza,
Janusz Sztetyło, Wojciech Szymański,
Andrzej Wyrobisz — *członkowie komitetu*
Martyna Milewska, Ludmiła Paderewska — *sekretarze*
Sekretarz techniczny Redakcji — Magdalena Bis

Adres Redakcji:

00-140 Warszawa, Al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105
<http://www.iaepan.edu.pl/kwartalnik/index.html>
e-mail: kwartalnik@iaepan.edu.pl
tel. 620 28 81 w. 146

Skład i łamanie:

Krzysztof Anuszewski, tel. 629 44 78

Druk: UP, Jerzy Wasilewski, tel./fax (0-22) 768 13 14
tel. 0 602 353 483

Nakład 550 egz. Arkuszy wydawniczych 10,75. Papier offset 80 g.
Oddano do składania we wrześniu 2005 r., druk ukończono
w listopadzie 2005 r.

SOMMAIRE

ETUDES ET MATERIAUX

Gerhard Jaritz, Le chemin de l'église au bas moyen âge : splendeur et poussière	131
Ruth - E. Mohrmann, Les inventaires des biens après décès — critique de la source, problèmes de recherche	137
Aleksander Jankowski, Les églises à poteau au XVIII ^e siècle dans la vallée de Noteć	147

COMMUNIQUES SCIENTIFIQUES

Jarosław Ościłowski, Y avait-il un castrum en haut moyen âge à Bielsk dans la Vieille Mazovie ?	181
Anna Siwiałk, La figurine en argile médiévale des fouilles à Bydgoszcz	191
Grażyna Klimicka, Un traité médiéval sur la prévention des maladies	197
Zdeněk Hazlbauer, Les marques des potiers sur la céramique de poêle tchèque gothique et de la renaissance	205
Mychailo Glouschko, Les harnachements de trait campagnards en Ukraine aux XVI ^e –XVIII ^e siècles	217

CRITIQUES, COMPTES RENDUS ET NOTES

(v. sommaire polonais)	221
----------------------------------	-----

IN MEMORIAM

Danuta Molenda (23 juin 1931–22 mars 2004) — Dariusz Główka	253
---	-----

CHRONIQUE SCIENTIFIQUE

Dans l'égot parisien. Musée des Égouts — Adam Bartosz	255
Conférence « Égouts, cloaques, nettoyeurs d'égouts. Problèmes de nettoyage des villes de l'Europe centrale au moyen âge et temps modernes, XV ^e –seconde moitié du XIX ^e siècle », Gdańsk, les 26–27 novembre 2004 — Andrzej Karpiński, Urszula Sowina	257

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

Gerhard Jaritz, The late medieval road to church: between splendor and dust . . .	131
Ruth - E. Mohrmann, Probate inventories — source critique and research problems	137
Aleksander Jankowski, Eighteenth-century framed and quasi-framed churches in the valley of the Noteć	147

COMMUNIQUES

Jarosław Ościłowski, Was there an early-medieval stronghold in Bielsk in Old Mazovia?	181
Anna Siwiak, A medieval clay figurine excavated in Bydgoszcz	191
Grażyna Klimicka, A medieval treaty on preventing illnesses	197
Zdeněk Hazlbauer, Potters' signatures on Gothic and Renaissance Bohemian tiles	205
Mychajlo Gluško, Rural horse teams in Ukraine in the 16 th -18 th c.	217

REVIEWS, REPORTS AND NOTES

(ref. Polish contents)	221
----------------------------------	-----

IN MEMORIAM

Danuta Molenda (23 June 1931–22 March 2004) — Dariusz Głowka	253
--	-----

CHRONICLE

In a Parisian sewer. Musée des Égouts — Adam Bartosz	255
The conference “Problems of sewage treatment in Central European towns from the 15 th to the mid 19 th century”, Gdańsk 26–27 November 2004 — Andrzej Karpiński, Urszula Sowina	257

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Gerhard Jaritz, Droga do kościoła w późnym średniowieczu: splendor i kurz . . .	131
Ruth-E. Mohrmann, Pośmiertne inwentarze mienia — krytyka źródła, problemy badawcze	137
Aleksander Jankowski, Osiemnastowieczne kościoły przysłupowe i quasi-przysłupowe w dolinie Noteci	147

KOMUNIKATY NAUKOWE

Jarosław Ościłowski, Czy istniał wczesnośredniowieczny gród w Bielsku na Starym Mazowszu?	181
Anna Siwiak, Średniowieczna figurka gliniana z badań archeologicznych w Bydgoszczy	191
Grażyna KlimECKA, Średniowieczny traktat o zapobieganiu chorobom	197
Zdeněk Hazlbauer, Sygnatury garncarskie na gotyckich i renesansowych kaflach czeskich	205
Mychajło Hłuszko, Wiejskie zaprzęgi konne na Ukrainie w XVI–XVIII w.	217

RECENZJE

Włodzimierz Kwaśniewicz, <i>Leksykon dawnego uzbrojenia ochronnego</i> — Piotr A. Nowakowski	221
Alfonso M. Di Nola, <i>Diabeł</i> — Łukasz Ostrowski	224
Romualda Lelek, <i>Ceramika z zamku w Korzkwi (XVI–XVII w.)</i> — Michał Starski	230
<i>Szkła z Huty Kryształowej w starostwie lubaczowskim, 1717/1718–koniec XVIII wieku</i> , red. Aleksandra J. Kasprzak — Andrzej Wyrobisz	234

SPRAWOZDANIA I ZAPISKI	237
----------------------------------	-----

WSPOMNIENIA

Danuta Molenda (23 VI 1931 – 22 III 2004) — Dariusz GłóWka	253
--	-----

KRONIKA NAUKOWA

W paryskim ścieku. Musée des Égouts — Adam Bartosz	255
„Ścieki, kloaki i sekretnicy. Problemy oczyszczania miast środkowoeuropejskich w średniowieczu i w czasach nowożytnych, XV–druga połowa XIX w.” — konferencja w Gdańsku 26–27 listopada 2004 r. — Andrzej Karpiński, Urszula Sowina	257

Indexed in:

IBZ — International Bibliography of Periodical Literature

IBZ — CD-ROM

IBR — International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature

IBR — CD-ROM

W najbliższych numerach ukażą się m.in.:

U r s z u l a S o w i n a, *Zanieczyszczenia wód w miastach średniowiecznych i wczesnonowoczesnych*

R o m a n C z a j a, *Troska o stan sanitarny w miastach pruskich w XIV i XV wieku*

I w o n a J a n i c k a, *Urządzenia sanitarne w Wilnie w XIX wieku*

Warunki prenumeraty „RUCH” SA na 2006 r.

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy kwartalne, półroczne i roczne.

Cena prenumeraty krajowej na 2006 r. wynosi 72 zł.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” SA właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę:

cena prenumeraty + rzeczywiste koszty wysyłki.

Zlecenia na prenumeratę dewizową przyjmowane od osób zamieszkałych za granicą realizowane są od dowolnego numeru.

Wpłaty przyjmuje Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy „RUCH” SA na konto:

Pekao S.A. IV O/Warszawa 12401053-40060347-2700-401112-001

lub kasa Oddziału.

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA OKDP, 00-958 Warszawa, skrytka pocztowa 12, ul. Jana Kazimierza 31/33 lub telefonicznie:

(22) 5328-731, 5328-820, 5328-816, fax: 5328-732,

internet: www.ruch.pol.pl, e-mail: prenumerata@okdp.ruch.com.pl

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5.12 — na I kwartał roku następnego, na I półrocze i na następny rok

do 5.03 — na II kwartał roku bieżącego

do 5.06 — na III kwartał roku bieżącego

do 5.09 — na IV kwartał roku bieżącego

Na okładce — Późnogotycki kafel rzędowy z Czech,
zob. art. Z. Hazlbauera, tabl. 2:2